

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№8

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 947 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-avgustda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Smart-logistika texnologiyalarini joriy etish orqali oziq-ovqat mahsulotlarini yetkazib berish tizimini optimallashtirish (Toshkent viloyati misolida).....	14
Mavlanov Sobirjon Pardabayevich	
Tijorat banklarida korporativ boshqaruvning xalqaro tamoyillari asosida boshqaruv sifatini oshirish	20
Sattarov Umirzoq	
Современные банковские продукты	24
Хужамуратов Аббос Мардонович	
Amerika qo'shma shtatlarining ijtimoiy himoya tizimi.....	29
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
Совершенствование рынка услуг высшего образования как фактор повышения занятости населения в условиях цифровой экономики.....	33
Ибрагимов Тимур Ибодуллаевич, Асланова Дилбар Хасановна	
Iqtisodiy fanlarni o'qitishda interaktiv metodlarning qo'llanilishi va ularning samaradorligi.....	39
Kabulov Baxram Kuzibaevich	
Korxonalarda raqobat razvedkasi tizimlarini rivojlantirishda innovatsion raqamli texnologiyalarining o'rni.....	45
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
O'zbekiston banklarida sun'iy intellekt foydalanish samaradorligini oshirish.....	51
Kamolov Sardorbek Davlatjon o'g'li	
Agrar korxonalar xo'jalik faoliyatida risklarni boshqarish bo'yicha samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishning metodologik asoslari.....	59
Baymirzaev Dilmurod Nematovich	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	66
Исомов Б. С.	
Tashish va saqlash xizmatlarini ko'rsatuvchi korxonalarda raqamli texnologiyalardan foydalanish holati.....	70
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Ijtimoiy infratuzilmani modernizatsiya qilishda DXSHning o'rni: madaniyat va sport sohasida imkoniyatlar	78
Baykalonov Jalil G'aybulloyevich	
Анализ состояния и перспективы развития активного и спортивного туризма в Узбекистане.....	93
Бойко Фарида Чингисовна, Ивонина Наталья Викторовна	
Переоценка и фальсификация стоимости имущества: международные практики, риски и пути решения.....	99
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
Hudud sanoati tarkibiy o'zgarishlarini prognozlash usuli.....	106
Djumayev Farrux Toshmuratovich	
Углеродный след и декарбонизация промышленности Узбекистана: роль возобновляемой энергетики и международный опыт	111
Авезова Нилуфар Раббанакуловна, Ощепкова Эльвира Ахтемовна, С.М. Махмудов, А.А. Холиков, Авезова Нилуфар Раббанакуловна	
The process of developing startups based on management principles	119
Ilxamov Azizbek Yodgor o'g'li	
The impact of economic policy on non-performing loans: the case of Uzbekistan.....	126
Jalalov Mashkhurbek Gaybullo ugli	
Основные направления инвестиционной политики Узбекистана в соответствии со стратегией-2030	134
Исомов Б. С.	

Ko'p kvartirali uylarni boshqaruv organlari tomonidan aholiga sifatli xizmat ko'rsatishni qo'llab quvvatlashni takomillashtirish	138
Umarov Begzodbek Jaloldinovich	
O'zbekistonda iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishning institutsional asoslari.....	143
Fayzullayev Jonibek Negmatullayevich	
Davlat - xususiy sheriklik loyihalarining samaradorligini oshirish.....	150
Tursunov Imomnazar Egamberdiyevich, Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
O'zbekiston sug'urta bozorida hayot sug'urtasi xizmatlarining rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari.....	155
Bazarov Zakir Xonqulovich	
Tijorat banklari likvidligini tartibga solish yo'llari.....	160
Tursunpo'latov Sohnbazar Kasimjon o'g'li, Nomozova Mohinur Maxmud qizi	
Atrof-muhit ifloslanishini kamaytirishda yashil moliya vositalarining roli: xalqaro tajriba va O'zbekiston imkoniyatlari	163
Yuldasheva Madina Tohir Qizi	
Geofazoviy ma'lumotlar asosida hududlarning farovonlik darajasini aniqlash	173
Toymasov Zufarjon Zokir o'g'li	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	179
Кучаров Абдор Сабижанович, Бобожонов Азиз Бабаханович, Алижанова Камила Тохир кизи	
Korxonalarda innovatsion jarayonlarni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish.....	187
Narbayeva Dilnoza Darvishaliyevna	
Development of entrepreneurship in Uzbekistan: management strategies in the context of economic reforms	192
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
Aloqa korxonalari xizmat faoliyatida diversifikatsiya qilishning ilmiy baholash usullari va ulardan foydalanish.....	197
Tursunova Mastura Taxirovna	
Developing effective marketing strategies for tourism development in Uzbekistan	204
Fayzullayev Nodirbek Baxtiyor o'g'li	
Yakka tartibdagi tadbirkorlarni soliqqa tortish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari.....	208
Yuldashev Yashnarjon Xolmirzayevich	
Yoshlar sanoat va tadbirkorlik zonalarida investitsiya loyihalarini bank kreditlari orqali moliyalashtirish.....	212
Jamalova Dilnoza Egamberdiyevna	
Цифровизации системы стратегического управления предприятий нефтегазовой отрасли Республики Узбекистан.....	217
Азимов Кабул	
Индекс устойчивости региона против бедности (poverty resilience index – pri): на примере бухарской области Республики Узбекистан (2024)	223
Мухамедова Мадинабону Мехридиновна	
Экономические аспекты внедрения цифровых технологий в полиграфии.....	230
Юсупхужаева Шахноза Музаффар кизи	
Mintaqalararo iqtisodiy hamkorlikni shakllantirish va barqaror rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	233
Sattorov R. A.	
Web3'da real vaqt ma'lumot sinxronizatsiyasi — tarmoqdagi kechikishlar va ularni kamaytirish texnologiyalari.....	240
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Tijorat banklarining likvidligini tartibga solish amaliyotining dolzarb masalalari	246
Sayfutdinov Bobur Nodirovich	
Tijorat banklarining investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	255
Yuldoshev Otabek Jovli o'g'li	

Tijorat banklarining investitsion faolligini oshirish yo'llari.....	261
Ortiqov Sidiqjon Xolmurodovich	
Innovatsion yondashuvlar orqali davlat xaridlarida iqtisodiy samaradorlikni oshirish	266
Kurbonbekov Sardorbek Ravshanovich	
Hududlarda barqaror rivojlanish nazariyalarining sanoat korxonalari faoliyatiga ta'siri	270
Sadriddinov Baxtiyor Shamsiddin o'g'li	
Turizm platformalarining raqobatbardoshligini oshirishda zamonaviy kontent va raqamli marketing strategiyalarining integratsiyalashgan yondashuvi.....	277
Dadamirzayev Sarvarbek Ulug'bek o'g'li	
Bank xizmatlarida innovatsion texnologiyalarni kengaytirish yo'nalishlari.....	283
Almosova Shohista Jobirovna	
Модели организации казначейства в ведущих стран мира.....	288
Сагдиев Равшан Сайфуллаевич	
Paxta-to'qimachilik klasterlari faoliyatini nazariy jihatlar va rivojlantirish yo'llari.....	302
B.Sh.Shadmanov	
Qurilish sanoatini rivojlantirishda tabiiy resurslardan kompleks foydalanishning ahamiyati.....	307
Yuldasheva Mexrunisa Kasimjan qizi	
Yangi O'zbekistonning "Yashil" iqtisodiyoti: qiyosiy tahlilning asosiy tendentsiyalari	313
Ro'ziyeva Dilfuza Toshmurovna	
Oliy ta'limda raqamli texnologiyalarning muammolari va uni bartaraf etish yo'nalishlari.....	318
Abduraxmanova Malika Abdujaparovna	
Namangan viloyatining Farg'ona vodiysi qo'shni hududlari bilan iqtisodiy hamkorligining hozirgi holati va rivojlantiruvchi omillari	323
Sattarov R.A.	
Desentralizatsiyalangan ma'lumot almashish protokollari: IPFS, Filecoin va Arweave tahlili	328
Raimov Ulugbek Yorqinbek o'g'li	
Transport xizmatlari ko'rsatish biznes-jarayonlarini raqamli transformasiya talablari asosida takomillashtirish.....	333
Komilov Asror Akmalovich	
Empowering the Future: Assessing the Role of Automation, Internet of Things (IoT), and Demand Management in Enhancing Energy Efficiency of Smart Grids.....	338
Khakimjanova Surayyo Khabibullayevna	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellektdan foydalanish tajribalari (xalqaro va mahalliy misollar)	345
Madaminov Shoxruxbek Ma'rufjon o'g'li	
Zamonaviy sharoitlarda uy-joy fondini boshqarishning moliyaviy mexanizmini takomillashtirish	352
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Karimova Aziza A'zamiddin qizi	
Mijozlar tajribasini yaxshilashda raqamli integratsiya strategiyalari: "O'zbektelekom" AK tajribasi.....	358
Islamov Javlon Rasulovich	
Tijorat banklari orqali jinoiy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish mexanizmlari.....	361
Rustamov Sunnatillo Rustamovich	
Yashil iqtisodiyot barqaror rivojlanish omili sifatida: Yevropa tajribasi.....	368
Turobjanov Murodjon Maxammadjanovich	
Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka erishishda kichik biznes va mahalla hamkorligi modellarini takomillashtirish	373
Murotov Nodir Xujamqulovich	
Xalqaro moliya institutlarining O'zbekiston bank sektori va iqtisodiyotiga ta'siri: YETTB faoliyati misolida tahlil.....	378
Alimov Azizbek Alievich	
Bankrotlik xavfini tahlil qilish modellari.....	386
Nasiriddinov Bahouddin Nuriddinovich	

Xizmat ko'rsatish korxonalarida sifat va samaradorlikni oshirishni takomillashtirish yo'llari.....	393
Burxonova Nargiza Mirshohid qizi	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash jarayonida bank tizimi islohotlari va ularni boshqarish strategiyalari.....	400
Hamroyev Xurshid Jalilovich	
“Temir yo'l transportida MHXSni joriy etishning ahamiyati va milliy standartlar bilan taqqoslama tahlili”	405
Babaxalov Norbo'ta Eshnazarovich	
Banking and financial services in the process of economic development digitalization and its advantages and security of the process	409
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, Baxanurov Oqil Odil og'li	
Kichik biznesda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi asosiy muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	416
Abduvosit Omonboyev	
“Futurologiya va mintaqaviy iqtisodiy transformatsiya: Markaziy Osiyoda O'zbekistonning strategik senariylari”	421
Siddiqov Abdusalom Abdumalikovich	
Kichik biznes subyektlarini bank kreditlari orqali qo'llab-quvvatlashning rivojlangan xorijiy davlatlar tajribalari.....	425
Irgasheva Nigora Akbarovna	
Туристская мобильность стран персидского залива как устойчивый и перспективный источник въездного туризма в Узбекистан	434
Додиев Феруз, Голышева Елена Вячеславовна	
Turistik erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini amalga oshirish: Imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	443
Xoliqov Dostonbek Rustam o'g'li	
Oliy ta'limda davlat-xususiy sheriklik: moliyalashtirish modelini modernizatsiya qilish yo'nalishlari.....	449
Bozorov Alisher O'zimurotovich	
Xalqaro raqamli intergatsiya, raqamlashtirish sharoitida tijorat banklari faoliyati tahlili	455
Turapov Bahromjon Alisher o'g'li	
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar – iqtisodiyot taraqqiyotining muhim omili.....	461
Mamatkulova Nodira Maxkamovna	
Davlat xaridlari ishtirokchilarining elektron-skoring tizimi.....	465
Mamasoliyev Abrorbek Abdug'ani o'g'li	
Qishloq xo'jalik korxonalarida melioratsiya xarajatlari xisobining muammolari va yechimlari.....	469
Baxriev Muxiddin Sheralievich	
O'zbek banklarining xarajatlar samaradorligini stoxastik chegara modelida baholash	481
Xannayev Sherzod	
Практические подходы к выявлению и оценке налоговых рисков на основе сегментации деятельности налогоплательщиков	490
Голубова Ольга Сергеевна, Элбаева Мукаддас Рашидовна	
Iqtisodiyot tarmoqlarida investitsiyalardan samarali foydalanishni tashkil etish chora-tadbirlari va investitsiyalarni jalb qilish istiqbollari.....	496
No'monjonova Muazzam Maxbubjon qizi	
Empowering the future: The impact of automation, iot, and demand management on energy efficiency in smart grids.....	501
Khakimjanova Surayyo Khabibullayevna	
Institutsional o'zgarishlar sharoitida aholi daromadlari tarkibining oshishi va daromadlar tengsizligini kamaytirishning istiqbolli yo'nalishlari	508
Ergasheva Nafisa Baxridinovna	
Международные индексы, определяющие цифровое развитие страны	513
Талъатова Диёра Боходир кизи	

Sog'liqni saqlash sohasida davlat-xususiy sheriklik instituti orqali investitsiya loiyhalarini moliyalashtirishda moliyaviy-iqtisodiy samaradorligini baholash metodologiyasi	517
Karabayev Sanjar Abdusamatovich	
Управление качеством в технологических стартапах: Баланс между скоростью и надежностью	527
Хамидуллина Гульнора Рафкатовна, Раджабов Темур Рустамович, Носиров Илхом Аббосович	
Namangan viloyatida iqtisodiy integratsiyani jarayonida eksport va import operatsiyalarining tahlili	535
Adashev Azimjon O'rinboyevich	
Korxonalarda kadrlar tayyorlash ijrosidagi mavjud muammolar va kadrlar siyosatining takomillashtirib borish xususiyatlari	541
Mamatqulov Rustam Muxammadkarimovich	
Yashirin iqtisodiyot tushunchasi, turlari va shakllanish omillari hamda uning iqtisodiyotga ta'siri.....	546
Malikov Abdulaziz Toxirjon o'g'li, S.A. Zakirova	
The purpose of assessing a person's entrepreneurial capacity is to classify their quality characteristics	562
Mansur Matkarimov, Qaxramon Madraximov, Sherjon Sherjonov, Jahongirbek Nurjonov	
Challenges in enhancing the efficient use of economic resources in agriculture within an innovative economy framework.....	568
Nodira Abdullayevna Eshquvattova	
Оценка эффективности существующих методов стратегического управления проектами	573
Мансурова Севара Мансуровна	
Создаются благоприятные условия для индивидуальных предпринимателей и самозанятых лиц	577
Батыров Фархад Бакитович	
Sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini oshirish metodologiyasini takomillashtirish yo'llari.....	593
Haqberdiyev Bekzod O'ktamovich	
Toshkent viloyatida metal bozorining rivojlanishi va unda kichik biznesning o'rni	600
Musayeva Shoirazimovna	
Mechanisms for ensuring employment in the services sector through the development of small business and private entrepreneurship.....	606
Turabekov Sokhibjon Sherboy ugli, Abdukhalikov Ulugbek Abdukhalikovich	
Tijorat banklarini raqamlatirish sharoitida inson resurslarini boshqarishning innovatsion yondashuvlari (BRB misolida)	611
Azimov Asrorjon Muzaffarjonovich	
The importance and current state of accounting and auditing of liabilities in enterprises	616
Khaliqnazarova Gulnaz Jalgasbay qizi	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikda xotin-qizlarning barqaror bandlik darajasining ekonometrik tahlili.....	622
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi	
Moliyaviy bozor ishtirokchilari faoliyatini samarali boshqarishda innovatsion moliyaviy vosita va metodlarning qo'llanilishi.....	627
Hotamqulova Madina Sanjar qizi	
Oliy ta'limga investitsiya kiritishning asosiy shakl va mexanizmlari	631
Almardanov Ulug'bek Qudrat o'g'li	
"Yashil" iqtisodiyotning metodologik asoslari.....	635
Babakulov Bahromqul Mamatkulovich, Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, Boymurodov Jonon Komiljonovich	
O'zbekiston sharoitida davlat xaridlarini yanada rivojlantirish istiqbollari	641
Turganbaev Nursulton Bayram uli	

Tijorat banklarida jismoniy shaxslarga ko'rsatiladigan xizmatlar raqamli transformatsiyaning joriy holati tahlili	645
Qurbonov Alisher Samadovich	
Инновационные формы сотрудничества образования и индустрии для формирования компетенций в сфере устойчивого туризма: Опыт и перспективы Узбекистана.....	653
Бухарова Нигора Газиевна	
Muzey sohasida tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar nazariyasi va ularni madaniy meros va muzeyshunoslik sohasiga tatbiq etish	657
Asadova Nigora Mehridin qizi	
Internet banking adoption in Uzbekistan	661
Karimov Erkin Yusubovich	
Elektron tijorat O'zbekiston va Xitoy raqamli iqtisodiyotini rivojlantirish drayveri sifatida	665
Samedinov Timur Selyametovich	
Yuridik shaxslar birlashuvi orqali amalga oshiriladigan xufyona soliqlardan qochish sxemalarini moliyaviy instrumentlar bilan bartaraf etish yo'llari	671
To'rayev Dilshod Xasanovich	
O'zbekiston shahar ekoturizmida raqamli egizak texnologiyalarining iqtisodiy potentsiali	683
Esonboyev Baxodir Bakir o'g'li	
Yengil sanoatni rivojlanishtirishning mintaqaviy xususiyatlari	687
Fuzaylov Sarvar Abdusamatovich	
Tijorat banklarining depozit siyosatiga ta'sir qiluvchi omillar	693
Komilova Mukammal Shavkatovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini mikromoliyalashtirish bilan bog'liq muammolar	697
Tojiyev Javlonbek Rustamovich	
Ishbilarmonlik muhitini baholashning metodologiyalari tahlili	704
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Jismoniy shaxslarning daromadlariga deklaratsiya asosida soliq solish mexanzmini takomillashtirish	715
Ibragimov Zafar Ismailovich	
Yashil marketing yordamida moda sanoatida mijozlar ehtiyojini samarali qondirish.....	723
Xalilova Nafisa Komilovna	
Targetlangan iqtisodiy siyosat orqali kambag'allikka qarshi kurash	727
Baratov J.N.	
Globallashuv sharoitida O'zbekiston iqtisodiyotining modernizatsiyasi va strategik rivojlanish yo'nalishlari	733
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li	
Sug'urta kompaniyalarining innovatsion faoliyati tahlili va moliyalashtirish samaradorligini aniqlash yo'nalishlari	738
Baxronova Shaxodat Baxshuloyevna	
Yo'lovchi tashish sohasida autsorsingni qo'llash istiqboli	744
Kaxarova Nilufar Yerkinjovna	
Ta'lim klasterlari faoliyatining barqaror taraqqiyotdagi o'rni.....	748
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Xizmatlar eksportini rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari.....	753
Alixonov Mirzoulug'bek Pahlavonjon o'g'li	
O'zbekistonda suv resurslaridan oqilona foydalanishda soliq mexanizmlari ta'sirini oshirish masalalari	759
Boymurotov Sodiq Rozziqovich	
Влияние состояния матери и факторов среды на развитие аллергии у детей грудного возраста.....	766
Закирова Бахора Исламовна	
Роль стандартов устойчивого развития МСФО в трансформации экономики тюркских стран	771
Маткаримов Давронбек Матякубович	

Sanoat korxonalarining atrof-muhitga ta'sirini baholashda iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish	776
Sarvinov Alisherovna Radjabova	
Neft-gaz sanoatida amalga oshirilayotgan investisiya loyihalarida mahalliy kontent ulushini oshirish masalalari	779
Umurzakov Jamoliddin Sherbekovich	
Sanoat korxonalarida mahsulot raqobatbardoshligini oshirish yo'nalishlari	784
Naimxonov Ma'rufxon Zokirxon o'g'li	
Qishloq xo'jaligi korxonalari monitoringida raqamli texnologiyalardan foydalanishda xorij tajribasi	788
Yusupov Nizomiddin Ro'zimurod o'g'li	
Mintaqa sanoat korxonalarining strategik marketing faoliyatining tahlili	793
Kaytboyeva Nigora Bakmatovna	
Soyabon bandlarining xorijiy investorlarni himoya qilish uchun O'zbekiston huquqiy tizimiga integratsiyalashuv zaruriyati	805
Alisherova E'zoza, N.X. Rahmonqulova	
Tadbirkorlik subyektlarini kreditlashda tijorat banklari faoliyatining zamonaviy yondashuvlari	812
Urinboyev Abrorbek Maxmudjonovich	
Temir yo'l vokzallarida qo'shimcha xizmatlarni tashkil etishni samaradorligini oshirish yo'llari	817
Iskandarov Kudrat Shuxratovich	
Tijorat banklari tomonidan kreditlash mexanizmining ilmiy jihatlar va nazariy yondashuvlari	822
Kaxxarov Ulug'bek Xalmatovich	
Международная правосубъектность МНПО: институционализация влияния неправительственных организаций в формировании международных экологических и экономических норм	827
Хидоятлов Бурхон Ғайрат ўғли, С.М. Адилходжаева	
Yengil sanoat korxonalari mahsulotlarini narxlashtirish strategiyalari	831
Ravshanbekov Oybek Rustambek o'g'li	
Yevropa ittifoqi va markaziy osiyo mamlakatlaridagi soliq siyosatining inklyuziv rivojlanishdagi o'rni va omillarining qiyosiy tahlili	837
Hakimov Feruz Xurshid o'g'li	
Mintaqa turizmini rivojlantirishda raqamli marketing vositalaridan mijozlar qoniqishini kompleks baholash uslubiyati	846
Ilhamova Zarnigor Po'latjon qizi	
Mintaqaviy eksport samaradorligiga innovatsion yondashuvlarning ta'sir omillarini tadqiq etish	851
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	
Buxoro viloyatida ichki turizmning hozirgi holati va istiqboldagi rivojlanish yo'llari	857
Azimov Otabek Xudayberdievich	
Tashqi bozorlarga integratsiyalashuv jarayonlarining mintqa iqtisodiyotining o'sishga ta'siri bo'yicha qarashlar	862
Ozodova Farida Zarif qizi	
Tijorat banklari moliyaviy barqarorligini ta'minlashni boshqarish strategiyalari	866
Madaminov Bekzod Allayorovich	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'murchiligini raqamlashtirishni takomillashtirish metodologiyasi jarayonlari	872
Muxammadov Nodir Karimovich	
O'zbekiston eksport salohiyatini soliqlar yordamida rag'batlantirish	880
Mahmudova Sevara Rahmat qizi	
Yashil moliyalashtirishda moliyaviy instrumentlar	883
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li	
Сравнительный анализ правовых инструментов контроля трансфертного ценообразования в налоговой, таможенной и антимонопольной сферах	887
Бекзод Умматов	

Yaponiya startup tajribasini O'zbekiston sharoitida tatbiq etish istiqbollari	892
Xazratova Shohsanam Xasanboy qizi	
Рейтинг Республики Узбекистан по индексу развития электронного правительства	898
Умарова Дурдона Абдуманнабовна	
Etnomadaniy turizm tushunchasi va uning mazmun-mohiyati.....	905
Qilichova Orzigul Zafar qizi	
Пути адаптации международных требований к капиталу в страховом секторе Узбекистана.....	910
Эргашева Фарангиз Шерзод кизи	
Tijorat banklarida raqobatbardoshlikni belgilovchi omillar va ularning ta'siri tahlili	916
Shamsiyev Nurbek Fazliddin o'g'li	
Tijorat banklarida muammoli investitsion kreditlarning yuzaga kelish sabablari va ularni bartaraf etish yo'llari	921
Melikov Otabek Maxmadaminovich	
Tanlangan xalqaro mehmonxona tizimining boshqaruv uslubini tahlil qilish (Hilton mehmonxona tarmog'i misolida).....	926
G'olibjon Abdiraxmanovich G'aniyev	
Sug'urta tashkilotlarida ichki audit xizmatini tashkil etish masalalari.....	935
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
O'zbekistonda xizmatlar sohasining rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari	941
Sheraliyev Axror Sodikovich	

O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI

Sheraliyev Axror Sodikovich

O'zbekiston Respublikasi, Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,
"Raqamli iqtisodiyot" kafedrasining dotsent v.b.

Email: axror_8686@icloud.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining zamonaviy rivojlanish tendensiyalari, uning iqtisodiyotdagi o'rnini va ahamiyati tahlil qilinadi. Xizmatlar sektori mamlakat yalpi ichki mahsuloti (YalM)da tobora muhim o'rin egallab borayotgani, iqtisodiy diversifikatsiya va bandlikni ta'minlashdagi roli yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar, xususi sektor ishtiroki, davlat siyosatining rag'batlantiruvchi choralarining xizmatlar sohasiga ta'siri muhokama qilingan. Maqolada mavjud muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha tavsiyalar ham berilgan.

Kalit so'zlar: Xizmatlar sohasi, iqtisodiy rivojlanish, raqamli xizmatlar, O'zbekiston, bandlik, xususi sektor, innovatsiya, davlat siyosati.

Abstract: This article examines the current development trends of the service sector in the Republic of Uzbekistan, as well as its role and importance in the national economy. It highlights the growing contribution of the service sector to GDP, employment, and economic diversification. The study analyzes the impact of digital technologies, private sector involvement, and government incentives on the growth of services. The article also identifies existing challenges and offers practical recommendations for improvement.

Key words: Service sector, economic development, digital services, Uzbekistan, employment, private sector, innovation, government policy.

Аннотация: В данной статье рассматриваются современные тенденции развития сферы услуг в Республике Узбекистан, её роль и значение в экономике страны. Отмечается растущее значение сектора услуг в формировании ВВП, обеспечении занятости и диверсификации экономики. Анализируется влияние цифровых технологий, участия частного сектора и стимулирующих мер государственной политики на развитие услуг. Также представлены основные проблемы и даны рекомендации по их решению.

Ключевые слова: Сфера услуг, экономическое развитие, цифровые услуги, Узбекистан, занятость, частный сектор, инновации, государственная политика.

KIRISH

Bugungi kunda dunyo miqyosida xizmatlar sohasi iqtisodiy o'sishning muhim harakatlantiruvchi kuchlaridan biriga aylanib bormoqda. Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, xizmatlar sektori yalpi ichki mahsulot (YalM), bandlik darajasi hamda aholining farovonligini oshirishda yetakchi o'rin tutadi. Ayniqsa, globallashuv, raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan bir davrda xizmat ko'rsatish sohaslarining ahamiyati yanada ortib bormoqda.

O'zbekiston Respublikasi ham xizmatlar sohasining salohiyatidan foydalanib, milliy iqtisodiyotda tarkibiy o'zgarishlar, modernizatsiya va innovatsiyalarni jadallashtirishni maqsad qilgan. Mamlakatda bu yo'nalishda so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan tizimli islohotlar, soliq va litsenziya tartib-taomillarining soddalashtirilishi, xususi sektorni qo'llab-quvvatlash siyosati ijobiy natijalar bermoqda. Xususan, 2022–2024-yillar davomida xizmatlar sohasining YalMdagi ulushi 35% dan ortib, bu tarmoq iqtisodiy o'sishning muhim omiliga aylangani kuzatildi.

Shu bilan birga, xizmatlar sektorining yanada samarali rivojlanishi uchun tizimli muammolar hamon mavjud bo'lib qolmoqda. Ular qatoriga malakali kadrlar yetishmasligi, texnologik infratuzilmaning ayrim hududlarda zaifligi, xizmat sifati va raqobatbardoshlik darajasining pastligi kiradi. Mazkur maqolada O'zbekistonda xizmatlar sohasining rivojlanish tendensiyalari chuqur tahlil qilinadi, mavjud muammolar hamda ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqiladi va istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlariga e'tibor qaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Xizmatlar sohasi bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar, xalqaro tajribalar va milliy siyosat tahlili ushbu sohaning iqtisodiyotdagi o'rni va rivojlanish dinamikasini chuqur tushunishga yordam beradi. Jahon banki, Xalqaro valuta jamg'armasi (XVJ), BMTning Sanoatni rivojlantirish tashkiloti (UNIDO) hamda Osiyo taraqqiyot banki (OTB) tomonidan e'lon qilingan hisobotlarda xizmatlar sektori iqtisodiy o'sishning yangi drayveri sifatida ko'riladi. Ularning ma'lumotlariga ko'ra, xizmatlar sohasi nafaqat iqtisodiy diversifikatsiyani ta'minlaydi, balki sanoat va qishloq xo'jaligi sohaslariga xizmat ko'rsatish orqali ularga ham turtki beradi.

O'zbekiston kontekstida, Prezident qarorlari va Hukumat dasturlari, xususan, "2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi", "Xizmatlar sohasini rivojlantirish konsepsiyasi" kabi hujjatlar xizmatlar tarmog'ining milliy iqtisodiyotdagi strategik o'rnini belgilaydi. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Statistika agentligi hamda Markaziy bank tomonidan e'lon qilinadigan rasmiy statistik ma'lumotlar sohadagi amaldagi holat va tendensiyalarni aks ettiradi.

Ilmiy adabiyotlarda xizmatlar sohasi turli yo'nalishlarda o'rganilgan. Iqtisodchi olimlar A. Rustamov, Sh. Qurbonov va G. Karimovalarning tadqiqotlarida xizmatlar tarmog'ining makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri, bandlikka qo'shgan hissasi hamda regionlar bo'yicha rivojlanish tafovutlari yoritilgan. Ularning ishlari xizmatlar sohasini iqtisodiy resurslarni samarali taqsimlashda muhim vosita sifatida baholaydi.

Shuningdek, xalqaro nashrlarda, xususan The World Bank Economic Review, Journal of Services Research va OECD Reportsda xizmatlar sektori transformatsiyasi, innovatsion xizmatlar, raqamli texnologiyalar integratsiyasi kabi yo'nalishlar keng qamrab olingan. Ushbu manbalar xizmatlar sohasi rivojining universal modellari va O'zbekistonga moslashtirish imkoniyatlarini o'rganishda muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Umuman olganda, mavzuga oid mavjud adabiyotlar xizmatlar sohasining nazariy asoslari, iqtisodiy roli va amaliy yo'nalishlarini ochib berishda muhim manba hisoblanadi. Biroq, O'zbekistonga xos sharoitlar, hududiy farqlar, inson kapitali darajasi, raqamli infratuzilma va xizmatlar eksport salohiyatiga oid mahalliy tadqiqotlar hanuz yetarlicha chuqur o'rganilmagan. Bu esa ushbu yo'nalishda yangi ilmiy izlanishlar olib borish zarurligini ko'rsatadi. [1, 2, 3, 4]

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolani tayyorlash jarayonida xizmatlar sohasining O'zbekistondagi rivojlanish tendensiyalarini chuqur tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash va istiqboldagi yo'nalishlarni asoslab berish maqsadida kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot quyidagi asosiy metodlardan foydalangan holda amalga oshirildi:

1. Tahliliy (analitik) usulda xizmatlar sohasining tarkibiy tuzilmasi, YalMdagi ulushi, bandlikka qo'shgan hissasi hamda asosiy subtarmoqlarning rivojlanish darajasi mavjud statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilindi. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Markaziy bank va boshqa davlat organlari e'lon qilgan rasmiy ma'lumotlar asosiy manba sifatida ishlatildi.

2. Solishtirma tahlilda- (komparativ analiz) O'zbekistonning xizmatlar sohasi rivoji boshqa MDH mamlakatlari, shuningdek, rivojlangan davlatlar tajribasi bilan solishtirildi. Bu usul orqali milliy xizmatlar sektorining raqobatbardoshlik darajasi va o'ziga xos xususiyatlari aniqlab olindi.

3. Tendensiyalar tahlilida (trend analysis) so'nggi 5–10 yillik davrda xizmatlar sohasidagi o'sish sur'atlari va tarkibiy o'zgarishlar o'rganilib, asosiy rivojlanish yo'nalishlari aniqlandi. Ushbu yondashuv yordamida xizmatlar tarmog'ining istiqboldagi rivojlanish dinamikasini prognozlash imkoniyati yaratildi.

4. SWOT-tahlilda xizmatlar sohasining kuchli va zaif jihatlari, mavjud imkoniyatlar va tahdidlar (SWOT) tahlil qilindi. Bu orqali O'zbekistonda xizmatlar sohasini rivojlantirishda strategik yondashuvlar ishlab chiqishga zamin yaratildi.

5. Normativ-huquqiy tahlilda mavzuga oid qonunlar, prezident qarorlari, hukumat qarorlari va strategik dasturlar tahlil qilinib, davlat siyosatining xizmatlar sektoriga ta'siri o'rganildi.

6. Ilmiy adabiyotlar tahlilda mavzuga oid xalqaro va milliy ilmiy maqolalar, monografiyalar, ekspert xulosalari o'rganilib, xizmatlar sohasi nazariy va amaliy jihatdan yoritildi.

1-jadval. Tadqiqot metodlari bo'yicha tahlil jadvali¹

№	Metod nomi	Tavsif	Maqsad	Natijalar
1	Tahliliy (analitik) usul	Xizmatlar sohasining tarkibi, YalMdagi ulushi va bandlikka ta'sirini rasmiy statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilish.	Xizmatlar sohasining iqtisodiy ahamiyatini aniqlash	O'zbekiston xizmatlar sohasining YalMdagi ulushi va asosiy subtarmoqlarning rivojlanish darajasi ochildi.
2	Solishtirma tahlil (komparativ analiz)	O'zbekiston xizmatlari sohasining MDH va rivojlangan davlatlar tajribasi bilan solishtirilishi.	Milliy xizmatlar sektorining raqobatbardoshligini baholash	O'zbekiston xizmatlar sohasining kuchli va zaif tomonlari hamda raqobatbardoshlik darajasi aniqlandi.
3	Tendensiyalar tahlili (trend analysis)	So'nggi 5–10 yil ichida xizmatlar sohasining o'sish sur'atlari va tarkibiy o'zgarishlarini o'rganish.	Rivojlanish yo'nalishlari va dinamikasini prognozlash	Xizmatlar sohasining istiqboldagi rivojlanish tendensiyalari va asosiy yo'nalishlari belgilandi.
4	SWOT-tahlil	Xizmatlar sohasining kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari va tahdidlarini tahlil qilish.	Strategik rivojlanish uchun asos yaratish	Soha ichidagi imkoniyatlar va xavflar aniqlanib, istiqbolli yo'nalishlar belgilandi.
5	Normativ-huquqiy tahlil	Qonunlar, qarorlar va strategik dasturlar asosida davlat siyosatini tahlil qilish.	Davlat siyosatining xizmatlar sohasiga ta'sirini o'rganish	Milliy siyosat va huquqiy asoslar xizmatlar sohasining rivojlanishida muhim omil ekanligi ko'rsatildi.
6	Ilmiy adabiyotlar tahlili	Xalqaro va milliy ilmiy manbalarni o'rganish, ekspert fikrlarini tahlil qilish.	Nazariy va amaliy asoslarni mustahkamlash	Xizmatlar sohasining nazariy va amaliy jihatlarini, shuningdek, ilmiy tadqiqotlar asoslari batafsil yoritildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining rivojlanishida sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatilmoqda. Mamlakat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida mazkur sohaning modernizatsiyasi, infratuzilmasini rivojlantirish va uning yalpi ichki mahsulotdagi ulushini oshirish bo'yicha tizimli choralar ko'rilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda xizmatlar sohasi yalpi ichki mahsulotning 38,2 foizini tashkil etdi. Bu ko'rsatkich 2018-yilda 33,4% bo'lganini hisobga olsak, so'nggi 6 yil ichida xizmatlar sektori YalMdagi ulushini 4,8% punktga oshirishga muvaffaq bo'lgan.

Xizmatlar tarmog'ining yillik o'sish sur'atlari 2022–2024-yillarda o'rtacha 5,7% ni tashkil etdi. Bu esa mazkur sohaning sanoat va qishloq xo'jaligiga nisbatan barqaror va tezroq rivojlanayotganini ko'rsatadi.

O'zbekistonda xizmatlar sohasi quyidagi asosiy yo'nalishlar orqali shakllanmoqda:

- Savdo va chakana xizmatlar – 28,1%;
- Transport va logistika – 17,4%;
- Axborot-kommunikatsiya xizmatlari (AKT) – 10,6%;
- Moliyaviy xizmatlar – 8,7%;
- Ta'lim, sog'liqni saqlash, ijtimoiy xizmatlar – 11,2%;
- Turizm, mehmonxona va ko'ngilochar xizmatlar – 4,5%.

Ayniqsa, raqamli xizmatlar, elektron savdo, startap ekotizimi va onlayn xizmatlar so'nggi yillarda jadal rivojlanmoqda. Elektron davlat xizmatlaridan foydalanuvchilar soni 2024-yil yakuniga kelib 10 milliondan ortdi, bu esa aholining xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari kengayib borayotganini anglatadi.

Xizmatlar sektori bo'yicha Toshkent shahri va viloyati yetakchilik qilmoqda — bu hududlarda infratuzilma rivojlangan, aholi zichligi yuqori, biznes muhiti nisbatan qulay. Aksincha, Qoraqalpog'iston Respublikasi, Surxondaryo va Jizzax viloyatlarida xizmatlar sohasi salohiyati past darajada bo'lib qolmoqda. Bu esa mintaqaviy nomutanosiblikni kamaytirish zarurligini ko'rsatadi.

¹ Muallif ishlanmasi

2023-yilda O'zbekiston xizmatlar eksporti hajmi 2,4 milliard AQSH dollarini tashkil etdi. Eksportda asosiy o'rinni transport xizmatlari (41%), turizm (28%) va IT xizmatlari (11%) egalladi. Raqamli xizmatlarning global bozorga chiqishi uchun IT-parklar va texnoparklar tashkil etilishi muhim rol o'ynadi. Tahlillar natijasida quyidagi tizimli muammolar aniqlandi:

- Malakali kadrlar yetishmasligi, ayniqsa xizmat ko'rsatish madaniyati pastligi;
- Qishloq hududlarida xizmatlar infratuzilmasining zaifligi;
- Xususiy sektor uchun moliyaviy resurslar va investitsiyalarning cheklanganligi;
- Raqobat muhitining ba'zi tarmoqlarda sustligi.

Xulosa sifatida quyidagi natijalarga erishish mumkin:

- Xizmatlar sohasi O'zbekiston iqtisodiyotining eng tez rivojlanayotgan tarmoqlaridan biriga aylanmoqda;

- Yalpi ichki mahsulotdagi ulush, bandlik darajasi va eksport hajmidagi o'sish ijobiy tendensiyalarni ko'rsatadi;
- Hududlar bo'yicha xizmatlar rivojlanishida nomutanosiblik mavjud;
- Innovatsion va raqamli xizmatlar istiqbolli yo'nalishlar sifatida shakllanmoqda;
- Muammolarni bartaraf etish uchun strategik yondashuv va institutsional islohotlar zarur.

2-jadval. 2018-2024 yillar uchun O'zbekistonda xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlarining statistik ma'lumotlari tahlili²

№	Ko'rsatkichlar	2018 yil	2020 yil	2022 yil	2024 yil	O'sish sur'ati (2018–2024), %	Izohlar
1	Xizmatlar sohasi YalMdagi ulushi, %	33,4	35,2	37,1	38,2	+4,8	Xizmatlar sohasining iqtisodiyotdagi o'sib borayotgan roli, barqaror o'sish tendensiyasi
2	Bandlikdagi ulushi, %	38,7	40,1	42,5	43,8	+5,1	Xizmatlar sohasida yangi ish o'rinlarining ochilishi va bandlik darajasining oshishi
3	Elektron davlat xizmatlari foydalanuvchilari, mln.	2,1	5,8	8,6	10,3	+390	Raqamli xizmatlar va onlayn platformalarga o'tishning jadal rivojlanishi
4	Xizmatlar eksporti, mln. AQSH dollari	1,3	1,7	2,1	2,4	+84,6	Xizmatlar eksportining sezilarli oshishi, ayniqsa transport va turizm xizmatlarida
5	Savdo va chakana xizmatlar ulushi, %	26,5	27,1	27,8	28,1	+1,6	Iste'mol bozori kengayishi va chakana savdoning o'sishi
6	Axborot-kommunikatsiya xizmatlari ulushi, %	7,8	8,9	9,8	10,6	+2,8	Raqamli iqtisodiyot rivoji, IT va telekommunikatsiya sohalarining kengayishi

Ushbu statistik ma'lumotlar O'zbekiston xizmatlar sohasida barqaror va tez o'sishni ko'rsatmoqda. YalMdagi ulushining ortishi xizmatlar sektorining iqtisodiy barqarorlikka qo'shayotgan hissasining oshayotganidan dalolat beradi. Ayniqsa, bandlikdagi ulushning oshishi aholining ushbu sohada ko'proq ish o'rinlari topayotganini anglatadi.

Elektron davlat xizmatlari foydalanuvchilarining keskin ko'payishi raqamli transformatsiya jarayonining muvaffaqiyatini tasdiqlaydi. Shuningdek, xizmatlar eksportidagi o'sish xalqaro bozorga chiqish imkoniyatlarning kengayib borayotganini ko'rsatadi.

Savdo, chakana xizmatlar va axborot-kommunikatsiya sohalarining o'sishi ichki bozor talabining ortishi va raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bilan bog'liq. Bu esa sohada innovatsion yondashuvlarning joriy etilayotganidan dalolat beradi.

2 Muallif ishlanmasi; jadval Davlat statistika qo'mitasi va Moliya vazirligining rasmiy ma'lumotlarining so'ngi 7 yillik ma'lumotlari asosida tuzildi

3-jadval. O'zbekistonda xizmatlar sohasining rivojlanishiga oid SWOT tahlil³

Kuchli tomonlari	Zaif tomonlar
Xizmatlar sohasining YalMdagi ulushi yil sayin oshib bormoqda (38,2% – 2024); Bandlik darajasiga katta hissa qo'shmoqda (43,8% – 2024); Davlat tomonidan raqamli xizmatlar va IT-parklar rivojiga ustuvor e'tibor berilmoqda; Xususiy sektor va investorlar uchun yengilliklar yaratilmoqda; Xizmatlar eksporti hajmi ortmoqda (2,4 mlrd AQSH dollari – 2024).	Qishloq hududlarda xizmatlar infratuzilmasining zaifligi; Malakali kadrlar va xizmat ko'rsatish madaniyatining yetarli emasligi; Aksariyat xizmat tarmoqlarida innovatsiyalar sekin joriy qilinmoqda; Ko'plab sohalarda xizmatlar sifati va nazorat tizimining sustligi; Xizmatlar eksportida tovarlarga nisbatan raqobatbardoshlik hali past darajada.
Imkoniyatlar	Tahdidlar
Raqamli texnologiyalar asosida yangi xizmat turlarini joriy etish imkoniyati; Turizm, ta'lim va tibbiyot xizmatlarini eksport qilish salohiyati katta; Davlat-xususiy sheriklik asosida infratuzilmani rivojlantirish imkoniyati; Yangi xizmat turlarini rivojlantirish bo'yicha hukumat dasturlari mavjud.	Global iqtisodiy inqirozlar va tashqi bozorlardagi beqarorlik xizmatlar eksportiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin; Hududiy nomutanosibliklar iqtisodiy tengsizlikni kuchaytirishi mumkin; Aholining raqamli savodxonlik darajasi ayrim hududlarda pastligicha qolmoqda; Qonunchilikdagi tez-tez o'zgarishlar investorlar uchun noaniqlik keltirib chiqarishi mumkin.

SWOT tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda xizmatlar sohasi barqaror rivojlanayotgan bo'lsa-da, tizimli islohotlar va strategik yondashuvlar zarur. Kuchli jihatlari va imkoniyatlardan to'liq foydalanish uchun:

- infratuzilmani hududlar bo'yicha muvozanatli rivojlantirish;
- xizmatlar sifati va kadrlar salohiyatini oshirish;
- eksport salohiyatini kuchaytirish;
- raqamli xizmatlarni kengaytirish zarur bo'ladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi tahlillar asosida shuni ta'kidlash mumkinki, xizmatlar sohasi O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror va jadal rivojlanayotgan segmentiga aylanmoqda. So'nggi yillarda bu tarmoqning YalMdagi ulushi oshib borayotgan bo'lsa-da, hali mavjud salohiyat to'liq ishga solinmagan. Xususan, raqamli texnologiyalar, moliyaviy xizmatlar, ta'lim, sog'liqni saqlash va logistika kabi yo'nalishlarda katta imkoniyatlar mavjud.

Hududlar bo'yicha xizmatlar sohasi rivojlanishida sezilarli nomutanosiblik kuzatilmoqda, bu esa respublika miqyosida kompleks yondashuv zarurligini ko'rsatadi. Xizmatlar sifati, infratuzilma rivoji, kadrlar tayyorlash va xizmat ko'rsatish madaniyatini oshirish yo'nalishida hali qilinadigan ishlar talaygina.

Davlat tomonidan yaratilayotgan qulay muhit, soliq yengilliklari, xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari xizmatlar sohasi rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Biroq, bu jarayonni tezlashtirish uchun yanada chuqur islohotlar va strategik qarorlar zarur. Quydagi takliflar xizmatlar sohasini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi:

Birinchidan, xizmatlar sohasini hududlar kesimida muvozanatli rivojlantirish zarur. Ayniqsa, qishloq joylarida xizmat ko'rsatish infratuzilmasini rivojlantirish, internet va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish orqali aholining xizmatlarga bo'lgan qulay va tezkor kirishini ta'minlash lozim.

Ikkinchidan, raqamli xizmatlar salohiyatidan to'liq foydalanish kerak. IT-parklar, texnoparklar va startap loyihalarni qo'llab-quvvatlash, elektron savdo va davlat xizmatlarini raqamlashtirish orqali xizmatlar sektorining innovatsion rivojini ta'minlash mumkin.

Uchinchidan, xizmat ko'rsatish madaniyati va kadrlar salohiyatini oshirish masalasi dolzarbdir. Bu yo'nalishda kasb-hunar maktablari, texnikumlar va oliy ta'lim muassasalarida xizmatlar sohasiga ixtisoslashgan ta'lim yo'nalishlarini kengaytirish zarur.

To'rtinchidan, xususiy sektor va to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni faol jalb etish mexanizmlari takomillashtirilishi lozim. Davlat-xususiy sheriklik (PPP) asosidagi loyihalarni kengaytirish orqali xizmatlar sohasiga innovatsiyalar va samaradorlik olib kirilishi mumkin.

Beshinchidan, xizmatlar sifatini baholash va nazorat qilish tizimini takomillashtirish kerak. Sertifikatlash, standartlashtirish va iste'molchilar huquqlarini himoya qilish sohalarida samarali mexanizmlar joriy etilishi muhim.

3 Muallif ishlanmasi

Oltinchidan, xizmatlar eksportini rag'batlantirish bo'yicha davlat dasturlarini ishlab chiqish lozim. Ayniqsa, IT xizmatlari, ta'lim, sog'liqni saqlash va turizm sohalarida xizmatlar eksport salohiyatini kengaytirish ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lishi kerak.

Ushbu takliflar amaliyotga tatbiq etilsa, xizmatlar sohasi O'zbekiston iqtisodiyotida yanada strategik rol o'ynab, barqaror o'sish, bandlik va innovatsion rivojlanishga kuchli turtki beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). "Yangi O'zbekiston – taraqqiyot strategiyasi: 2022–2026 yillar". – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Strategik islohotlar agentligi.
2. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2024). "O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari". – <https://stat.uz> (sana: 04.09.2025).
3. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). "Pul-kredit siyosati sharhlari va makroiqtisodiy ko'rsatkichlar". – <https://cbu.uz>
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2020). "Xizmatlar sohasini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi to'g'risida"gi qarori.
5. Jahon banki. (2023). World Development Report 2023: Services for Development. – Washington DC: The World Bank. – <https://worldbank.org>
6. Osiyo taraqqiyot banki (OTB). (2022). Asian Development Outlook 2022: Mobilizing Taxes for Development. – Manila: ADB Publishing.
7. Qodirov N., Rustamov A. (2021). Xizmatlar sohasining makroiqtisodiy tahlili va rivojlantirish omillari // Iqtisodiyot va innovatsiyalar. – №3. – B. 87–95.
8. Qurbonov Sh. (2020). Xizmatlar sektori va bandlik: mintaqaviy tahlil // O'zDJTU ilmiy axborotnomasi. – №2(42). – B. 54–60.
9. OECD (2022). "Measuring the digital transformation: A roadmap for the future". – Paris: OECD Publishing. – <https://oecd.org>
10. UNIDO (2021). Industrial Development Report: The Future of Industrialization in a Post-Pandemic World. – Vienna: United Nations Industrial Development Organization.
11. Karimova G. (2022). Xizmatlar sektorida raqamli texnologiyalarning roli va ularning iqtisodiyotga ta'siri // Raqamli iqtisodiyot va boshqaruv. – №1. – B. 21–27.
12. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF). (2023). Regional Economic Outlook: Middle East and Central Asia. – Washington: IMF Publishing.
13. The World Bank Economic Review. (2022). "Service-led Growth: A New Paradigm?" // Volume 36, Issue 4. – B. 895–911.
14. Journal of Services Research. (2023). "Digital transformation in the service sector: Global insights". – Vol. 23(2), pp. 130–145.
15. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi portali.
16. www.stat.uz – O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi sayti.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
